

Sygn. akt III AUa 2085/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 marca 2014 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu

Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Barbara Staśkiewicz
Sędziowie:	SSA Stanisława Kubica SSA Grażyna Szyburska-Walczak (spr.)
Protokolant:	Karolina Sycz

po rozpoznaniu w dniu 5 marca 2014 r. we Wrocławiu

sprawy z wniosku S. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o emeryturę

na skutek apelacji S. P.

od wyroku Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Opolu

z dnia 23 lipca 2013 r. sygn. akt V U 1041/13

oddala apelację.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 23 lipca 2013 r. Sąd Okręgowy w Opolu oddalił odwołanie S. P. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. z dnia 26 marca 2013 r. odmawiającej wnioskodawcy prawa do emerytury.

Zaskarżoną decyzją organ rentowy odmówił S. P. przyznania emerytury argumentując, że na dzień 1 stycznia 1999 r. to jest dzień wejścia w życie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS wnioskodawca nie udowodnił 15-letniego okresu pracy w warunkach szczególnych, nie spełnił zatem warunków do przyznania świadczenia, o których mowa w art. 184 ustawy. Wnioskodawca w odwołaniu od powyższej decyzji podnosił, że organ rentowy niezasadnie nie uwzględnił jako zatrudnienia w szczególnych warunkach pracy od dnia 10 lipca 1971 roku do dnia 31 marca 1990 roku w (...) O., od dnia 2 kwietnia 1990 roku do dnia 15 maja 1991 roku w (...) SA w D. oraz od dnia 17 maja 1991 roku do dnia 31 sierpnia 1992 roku w (...) w O.. Nadmieniał, że wskazane przez niego zakłady pracy już nie istnieją i nie jest on w stanie przedłożyć nowych świadectw wykonywania pracy w szczególnych warunkach.

Strona pozwana wnosila o oddalenie odwołania wywodząc, że wnioskodawca nie spełnił warunków do przyznania emerytury wymienionych w art. 184 w zw. z art. 32 ustawy emerytalnej i przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Organ rentowy nie uznał wnioskodawcy pracy w szczególnych warunkach w okresie:

- od dnia 10 lipca 1971 roku do dnia 31 marca 1990 roku w (...) O. w D., gdyż podane stanowisko pracy nie jest zgodne z zarządzeniem resortowym, pod które podlegał zakład pracy;
- od dnia 2 kwietnia 1990 roku do dnia 15 maja 1991 roku w (...) SA w D. z powodu braku pozycji z której wynikałby charakter wykonywanej przez ubezpieczonego pracy;
- od dnia 17 maja 1991 roku do dnia 31 sierpnia 1992 roku w (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w O. z uwagi na błędną pozycję, z której wynika charakter wykonywanej pracy.

Rozstrzygnięcie Sąd I instancji oparł na podstawie następującego stanu faktycznego ustalonego na podstawie akt rentowych, akt kapitału początkowego, zeznań świadków, zeznań wnioskodawcy i akt osobowych wnioskodawcy obejmujących zatrudnienie w Przedsiębiorstwie (...) w O. nadesłanych przez likwidatora.

Wnioskodawca S. P., urodzony w dniu (...) na dzień 1 stycznia 1999 roku udokumentował ogólny staż ubezpieczeniowy w wysokości 28 lat, 11 miesięcy i 5 dni okresów składkowych i nieskładkowych. W dniu 25 lutego 2013 roku wnioskodawca, złożył do ZUS Oddziału w O. wniosek o emeryturę.

S. P. w okresie od dnia 10 lipca 1971 roku do dnia 31 marca 1990 roku zatrudniony był w Przedsiębiorstwie (...) w O. Zakładzie (...) w K.. Początkowo zatrudniony był na stanowisku ładowacza i na tym stanowisku pracował do dnia 17 lipca 1973 roku wykonując czynności załadunkowe i wyładunkowe ładował artykuły spożywcze, w tym skrzynie z napojami, mąkę, meble, węgiel, koks i butelki, układał i zabezpieczał ładunek na czas przewozu lub jego nadania. Następnie od dnia 18 lipca 1973 roku wnioskodawca przeniesiony został na stanowisko kierowcy – ładowacza. Uprawnienia do kierowania samochodami ciężarowymi o ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony zdobył wnioskodawca dopiero w trakcie zasadniczej służby wojskowej, którą odbywał w okresie od dnia 24 października 1973 roku do dnia 22 października 1975 roku.

Po odbyciu służby wojskowej w dniu 23 października 1975 roku ponownie został przyjęty na stanowisko kierowcy samochodu Ż. – ładowacza a następnie w trakcie zatrudnienia w w/w zakładzie wnioskodawca przeszedł na stanowisko kierowcy samochodu ciężarowego S.o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony - ładowacza.

Do jego obowiązków należało między innymi dbałość o bezpieczeństwo osób znajdujących się w burcie pojazdu, właściwe rozłożenie towaru na skrzyni załadunkowej i kierowanie samochodem. Jako ładowacz dbał o załadunek i rozładunek towaru oraz zabezpieczenie towaru na skrzyni na czas przewozu lub jego nadania. Wnioskodawca odbierał towar z wagonów i rozwoził do sklepów, gdzie go rozładowywał, a załadowywał butelki po napojach z przydzielonym mu ładowaczem. Czynności ładowania zajmowały więcej czasu niż czynności jeżdżenia. Wśród towarów, które ładował były przede wszystkim skrzynie z napojami, meble, mąka w workach, węgiel, koks, butelki.

Od dnia 2 kwietnia 1990 roku do dnia 15 maja 1991 roku wnioskodawca zatrudniony był w (...) w D. na stanowisku malarza konstrukcji stalowych. Do jego obowiązków należało piaskowanie, malowanie i szrotkowanie, które wykonywał na wysokości i na ziemi, bowiem na poziomie gruntu malował metalowe elementy przed ich montażem. Zajmowało to 20-30 % czasu pracy. Tak samo wyglądała praca wnioskodawcy w okresie od dnia 17 maja 1991 roku do dnia 31 sierpnia 1992 roku, gdy zatrudniony był w Przedsiębiorstwie Produkcyjno Usługowym (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w O. na stanowisku malarza konstrukcji stalowej.

Wobec tak ustalonego stanu faktycznego sprawy, Sąd I instancji orzekł, iż odwołanie wnioskodawcy było bezzasadne. Jako podstawę rozstrzygnięcia wskazał przepisy art. 184 ust. 1 oraz art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z FUS a także przepisy § 2 i § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983 r. w sprawie

wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. nr 8 poz. 43 z późn. zm.). Sąd Okręgowy – powołując się na orzecznictwo sądów powszechnych i Sądu Najwyższego zaznaczył, że istnieją dwa odstępstwa od zasady dopuszczalności uwzględniania do okresów pracy w szczególnych warunkach innych równocześnie wykonywanych prac w ramach dobowej miary czasu pracy, które nie oddziaływały szkodliwie na organizm pracownika i nie wymienionych w załączniku „A” do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Pierwsze z nich dotyczy sytuacji, kiedy inne równocześnie wykonywane prace stanowią integralną część większej całości dającej się zakwalifikować pod określoną pozycję wymienionego wyżej załącznika, drugie dotyczy przypadków, kiedy czynności wykonywane w warunkach nienarządzających na działanie czynników szkodliwych dla zdrowia mają charakter incydentalny, krótkotrwały i uboczny.

Wnioskodawca w swoim odwołaniu podnosił, iż w warunkach szczególnych pracował:

- od dnia 10 lipca 1971 roku do dnia 31 marca 1990 roku w (...) O. w D.,
- od dnia 2 kwietnia 1990 roku do dnia 15 maja 1991 roku w (...) SA w D.,
- od dnia 17 maja 1991 roku do dnia 31 sierpnia 1992 roku w (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w O..

Odnośnie pierwszego okresu zatrudnienia od dnia 10 lipca 1971 roku do dnia 31 marca 1990 roku w Przedsiębiorstwie (...) w O. Zakładzie (...) w K. to, w ocenie Sądu, przedłożone świadectwo pracy w warunkach szczególnych nie odpowiada dokumentom zebranych w aktach osobowych. Zachowane angaże wskazują, że wnioskodawca został zatrudniony jako ładowacz i w takim charakterze pracował aż do 18.07.1973 r., kiedy to objął stanowisko kierowcy, przy czym nie posiadał uprawnień do kierowania pojazdami o dopuszczalnym ciężarze całkowitym pow. 3,5 tony. Starostwo Powiatowe potwierdza nabycie takich uprawnień dopiero od 20.10.1975 r.

Po zakończeniu zasadniczej służby wojskowej wnioskodawca w dniu 23 października 1975 roku ponownie został przyjęty na stanowisko kierowcy samochodu– ładowacza. Sąd zaznaczył, że z zachowanego wniosku o przyjęcie i zakresu czynności wynika jednak, że powierzono mu wówczas kierowanie samochodem Ż., a równorzędnym obowiązkiem wnioskodawcy było wykonywanie pracy na stanowisku robotnika ładunkowego, co potwierdzają zeznania świadka J. B.. Dopiero z angażu z 1986 r. wynika, iż wnioskodawca jeździł samochodem S.. Więcej czasu zajmowało przy tym ładowanie niż jeżdżenie, bowiem wnioskodawca obsługiwał wiele sklepów, a zakład nie dysponował większą liczbą pracowników do załadunku. Czynności ładowacza w tak znacznym wymiarze nie stanowią również integralnej części pracy na stanowisku kierowcy bowiem wnioskodawca pracował stale równoległe na tych dwóch stanowiskach, co znajduje odzwierciedlenie nie tylko w zeznaniach świadka J. B., ale też we wszystkich zachowanych w sprawie angażach i zakresach czynności.

Prac przy załadunku i rozładunku towarów w/w nie można zdaniem Sądu uznać za ciężkie prace załadunkowe i wyładunkowe lub przeładunek materiałów toksycznych, pylistych, parzących czy żrących (Dział VIII poz. 1 Wykazu A).

Kolejne sporne okresy są one zbyt krótkie dla osiągnięcia najmniej 15 lat stażu pracy w warunkach szczególnych. Przy tym, w okresie od dnia 2 kwietnia 1990 roku do dnia 15 maja 1991 roku, gdy wnioskodawca zatrudniony był w (...) w D. na stanowisku malarza konstrukcji stalowych, nie wszystkie prace wykonywał na wysokości, a jedynie 70-80%.

W następnym okresie od dnia 17 maja 1991 roku do dnia 31 sierpnia 1992 roku pracując w Przedsiębiorstwie Produkcyjno Usługowym (...) Spółce z o.o. w O. na stanowisku malarza konstrukcji stalowej S. P. wykonywał tożsame czynności jakie wykonywał w (...) w D., co oznacza, iż również tego okresu nie można mu zaliczyć do okresów zatrudnienia.

Z tych przyczyn Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie.

Apelację od wyżej opisanego wyroku wywiódł wnioskodawca, zaskarżając wyrok w całości, wnosząc o jego zmianę poprzez przyznanie prawa do emerytury. Apelujący zarzucał zaskarżonemu wyrokowi naruszenie prawa procesowego, które mogło mieć wpływ na wynik sprawy, a to art. 233 kpc, polegające na niedostatecznym rozważeniu materiału dowodowego i przyjęcie, że od 23 października 1975 r. do 31 marca 1990 r. i od 2 kwietnia 1990 r. do 15 maja 1991 r. a także od 17 maja 1991 r. do 31 sierpnia 1992 r. wnioskodawca nie pracował w warunkach szczególnych. Zarzucał także naruszenie prawa materialnego – art. 184 ust. 1 w zw. z art. 32 ust. 1, 2 i 4 ustawy o emeryturach i rentach z FUS oraz § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. W uzasadnieniu zarzutów apelujący podkreślał, że bezzasadnie sąd I instancji odmówił wiarygodności zeznaniom świadków J. B., E. K., wyjaśnieniom wnioskodawcy, oraz zapisom świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach, że od czasu zakończenia służby wojskowej wnioskodawca pracował wyłącznie jako kierowca samochodu ciężarowego o ładowności powyżej 3,5 tony, nie ustalił od kiedy apelujący przestał pracować jako kierowca samochodu Ż.. Ponadto zajęcie ładowacza winno być również kwalifikowane jako praca w warunkach szczególnych wymieniona w Dziale VIII, poz. 1 Wykazu A. Dodatkowo apelujący wywodził, że w okresie pracy w spółkach (...) i (...) prace wykonywane na poziomie podłoża stanowiły nie więcej niż 5% czasu pracy i stanowiły integralny element pracy na wysokości.

Strona pozwana nie złożyła odpowiedzi na apelację.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

S. P. domagał się przyznania emerytury będąc urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. Nie osiągnął zatem wieku emerytalnego przewidzianego w art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r., o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (w dacie wniosku Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.) i nie spełnił warunków do uzyskania emerytury na warunkach określonych w art. 46 ust. 1 ustawy do dnia 31 grudnia 2008 r. Uprawnienie swoje wywodzi wnioskodawca z art. 184 ust. 1 ustawy. Przepis ten uprawnia do emerytury ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy – to jest 1 stycznia 1999 r. spełnili łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 65 lat dla mężczyzn;
- 2) mają okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 – zatem wynoszący co najmniej 25 lat dla mężczyzn.

Emerytura przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do OFE albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w OFE za pośrednictwem ZUS na dochody budżetu państwa.

Pojęcie przepisy dotychczasowe odnosi się do art. 32 cytowanej ustawy, zgodnie z którym ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r., będącym pracownikami zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1. Zgodnie z § 4 ust. 1 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.) pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Posiadanie przez wnioskodawcę wymaganego tzw. ogólnego stażu pracy jest w sprawie bezsporne. Wnioskodawca bezspornie spełnił także warunki odnoszące się do OFE.

Sporne pozostawało natomiast, czy legitymuje się wymaganym okresem pracy w szczególnych warunkach, to jest, czy przez wymagany ustawą okres, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, wykonywał prace wymienione w Wykazie A stanowiącym załącznik do cytowanego rozporządzenia.

Świadczenie wykonywania prac w szczególnych warunkach wystawione przez Przedsiębiorstwo (...) w O. w dniu 30 marca 1999 r. (k. 14 tomu I a.r.) stwierdza wykonywanie przez wnioskodawcę pracy kierowcy samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony od początku zatrudnienia, to jest od 10 lipca 1971 r., co jest sprzeczne z zeznaniami świadków, twierdzeniami samego wnioskodawcy i dokumentacją z akt osobowych a także informacjami o dacie nabycia uprawnień do kierowania pojazdami kat. C, C+E, co miało miejsce dopiero 20 października 1975 r.

Sąd Okręgowy dokonał zatem prawidłowej oceny dowodów z dokumentów w postaci zarówno wymienionego świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych jak i świadectwa z 20 czerwca 2001 r. (k. 6 tomu I). Słusznie też wskazał Sąd Okręgowy w uzasadnieniu wyroku, że w toku postępowania sądowego możliwe jest dowodzenie zatrudnienia w szczególnych warunkach za pomocą innych środków dowodowych niż świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach, które ma walor dokumentu prywatnego. Prawidłowo jednak Sąd Okręgowy przyjął, że ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wynika, że charakter zatrudnienia ubezpieczonego w spornym okresie, w kontekście zakwalifikowania pracy do jednego ze stanowisk wymienionych w wykazie A załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z 07.02.1983 r. nie pozwalają na przyjęcie, że była to wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, praca w szczególnych warunkach, w łącznym wymiarze co najmniej 15 lat. W przypadku wyraźnej sprzeczności między zachowaną dokumentacją a twierdzeniami świadków, zeznania tych świadków muszą podlegać szczególnie wnikliwej ocenie.

W tym zakresie sąd I instancji dokonał prawidłowej oceny materiału dowodowego, która nie narusza granic art. 233 kpc. Przypomnieć bowiem trzeba, że zachowały się w sprawie akta osobowe wnioskodawcy, z których wynika, że wnioskodawca rozpoczął pracę na stanowisku ładowacza i na tym stanowisku pracował do czasu rozpoczęcia zasadniczej służby wojskowej, a zwykle świadectwo pracy wystawione 30 marca 1990 r. i cała dokumentacja potwierdzają - przez cały okres zatrudnienia po odbyciu tej służby - prace na stanowisku kierowcy-ładowacza, w tym od 23 października 1975 r. kierującego pojazdem marki Ż.(wniosek k.15 a.o.). Dopiero gdyby dokumentacja była niepełna, zawierała rozbieżności, dopuszczalne byłoby przyjęcie, że sąd wadliwie ustalił stan faktyczny. W rozpoznawanej sprawie okoliczności takie nie miały zaś miejsca.

Sąd I instancji wskazał, że wprawdzie z zeznań świadków J. B. i E. K. wynika, iż po powrocie z wojska wnioskodawca pracował jako kierowca S., co przemawia za uznaniem, iż okres pracy wnioskodawcy na stanowisku kierowcy Ż. był stosunkowo krótki, ale jednocześnie z zeznań J. B., który jako konwojent-ładowacz stale jeździł z wnioskodawcą wynika, iż S. P. nie pracował od 1975 r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy jako kierowca, bowiem on sam czynności związane z ładowaniem pojazdu wykonywał w takim samym wymiarze jak wnioskodawca a czynności te zajmowały im większą część czasu pracy. Słusznie zatem uznał sąd I instancji, że skoro wnioskodawca wykonywał czynności ładowacza w takim samym zakresie jak zatrudniony jako ładowacz – konwojent J. B. to nie można uznać, iż czynności ładowacza wykonywane były incydentalnie. Przekonanie sądu nie naruszyło zatem zasady logicznego powiązania wniosków z zebrany w sprawie materiałem, a tylko jej naruszenie uzasadniałoby słuszność zarzutów apelacji.

Prawidłowo także ocenił sąd I instancji pozostałe okresy pracy wnioskodawcy, szczegółowo wyjaśniając przyczyny, dla których dał wiarę zeznaniom świadka A. Z., przy czym nawet uznanie, że wnioskodawca przebył te okresy pracując w warunkach szczególnych, nie byłyby one wystarczające dla nabycia uprawnień.

Reguły dowodzenia w procesie cywilnym (art. 232 kpc) zobowiązują strony do wskazywania dowodów, z których wywodzą one skutki prawne. Zasada ta znajduje także zastosowanie w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, których przedmiotem są odwołania od decyzji organów rentowych. Oznacza to, że w sprawie wnioskodawca powinien był wykazać, iż co najmniej 15 lat wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracę w warunkach szczególnych. Wnioskodawca udowodnił jednak, że wprawdzie pracę taką także wykonywał, ale brak dostatecznych dowodów, aby

wykonywana ona była przez wymagany okres stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku.

Apelację należało więc oddalić z mocy art. 385 kpc.

R.S.